

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 628/2017
04.07.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића, Зоране Делибашић, Бисерке Живановић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Драгица Бркић и Александар Веселиновић адвокати из ..., против туженог ББ из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1682/16 од 16.11.2016. године, у седници већа одржаној дана 04.07.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1682/16 од 16.11.2016. године - дела којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у погледу одлуке о захтеву за исплату разлике отпремнине.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1682/16 од 16.11.2016. године - дела којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у погледу одлуке о захтеву за исплату разлике отпремнине.

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1682/16 од 16.11.2016. године - дела којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у погледу одлука о захтевима за исплату разлике зараде и разлике зараде из добити.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1682/16 од 16.11.2016. године у том делу и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 549/2015 од 15.03.2016. године у другом, трећем и петом ставу изреке, и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 549/2015 од 15.03.2016. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужба повучена у делу за исплату зараде из

добити за 2011. годину и поступак у том делу обустављен. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог на исплату мање исплаћене зараде у 2012. години, за март 11.161,99 динара са законском затезном каматом од 10.04.2012. године, за април 9.950,59 динара са законском затезном каматом од 10.05.2012. године, за мај 9.475,67 динара са законском затезном каматом од 10.06.2012. године, за јун 19.581,28 динара са законском затезном каматом од 10.07.2012. године и за јул 3.428,04 динара са законском затезном каматом од 10.08.2012. године па све до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на исплату разлике између припадајуће зараде из добити и исплаћених годишњих премија за 2012. годину у износу од 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на исплату мање исплаћене отпремнине у износу од 890.600,50 динара са законском затезном каматом од 07.07.2012. године до исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да на име парничних трошкова исплати туженом износ од 33.020,00 динара у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1682/16 од 16.11.2016. године одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 549/2015 од 15.03.2016. године у одбијајућем и обавезујућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је, са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Према одредби члана 404. Закона о парничном поступку (ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, нису испуњени услови предвиђени наведеном одредбом да би се, у погледу правноснажне одлуке о захтеву за исплату разлике отпремнине, дозволило одлучивање о посебној ревизији тужиоца. Правноснажна пресуда у том делу не одступа од судске праксе, израженог става да запослени код туженог који нису искористили могућност престанка радног односа по Социјалном програму (престала да важи 30.09.2011. године) већ су се одлучили на Споразумни престанак радног односа на њихову иницијативу, не могу основано захтевати разлику између исплаћене и више отпремнине која је плаћана по Социјалном програму (750 евра по години радног стажа).

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

У имовинскоправним споровима из радног односа дозвољеност ревизије се цени на основу члана 403. став 3. ЗПП - према вредности предмета спора побијаног дела. Вредност предмета спора у побијаном делу за исплату разлике отпремнине, у износу од 890.600,50 динара, очигледно не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, меродавну за оцену дозвољености ревизије у смислу наведеног члана.

Сходно изложеном, на основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Међутим, у погледу правноснажних одлука о захтевима за исплату разлике зараде и разлике зараде из добити, по оцени Врховног касационог суда постоје разлози да би се дозволило одлучивање о посебној ревизији тужиоца. Такво одлучивање оправдава потреба разматрања спорног питања о правној природи Социјалног програма за ББ од 17.06.2008. године и његовом правном дејству, али и одступање правног схватања нижестепених судова о застарелости спорног новчаног потраживања зараде, разлике зараде и накнаде зараде од правног става утврђеног на седници Грађанског одељења Врховног суда Србије од 10.03.2003. године и верификованог на седници од 17.03.2003. године.

С тога је, на основу члана 404. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана у делу којим се побијају правноснажне одлуке о исплати разлике зараде и разлике зараде из добити.

Тужбене захтеве за исплату ових новчаних потраживања тужилац је засновао на члановима 9. и 10. Социјалног програма за ББ од 17.06.2008. године. Наведеним одредбама предвиђена је обавеза послодавца да одмах након преузимања ББ, у смислу одредбе члана 1. алинеја 1 Социјалног програма, изврши једнократно и трајно повећање зарада запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању ББ, уз обавезу да тако утврђене зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота плус реалан раст у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа у периоду важења тог социјалног програма (члан 9), и обавеза да ће запосленима сваке године, по завршном рачуну, исплаћивати зараду из добити - профита у висини од најмање 10% од исте, остварене по годишњем обрачуну а сразмерно учешћу њихових зарада у годишњем фонду зарада (члан 10. став 2).

Нижестепени судови су одбили захтев тужиоца за исплату разлике зараде по члану 9. Социјалног програма, применом чланова 1, 16. став 1. тачка 1. и 104. Закона о раду, са образложењем да Социјални програм, и у случају када је његово доношење предвиђено међународним актима, нема значај општег акта који се

непосредно примењује јер се њиме не уређују права, обавезе и одговорности запослених, већ представља акт пословне политике којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђењу права запослених за чијим је радом престала потреба. Првостепени суд је одлуку о одбијању тог тужбеног захтева додатно образложио и основаношћу истакнутог приговора застарелости, са позивом на члан 373. Закона о облигационим односима, и утврђену чињеницу да је најстарије евентуално неиспуњено потраживање доспело 10.06.2009. године тако да је до подношења тужбе (03.03.2015. године) протекло рок од пет година за застарелост самог права из којег проистичу повремена потраживања.

Одлуку о одбијању захтева за исплату разлике зараде из добити за 2012. годину, по члану 10. став 2. Социјалног програма нижестепени судови су засновали на истим разлозима о правној природи и правном дејству социјалног програма, као и члану 14. Закона о раду којим је учешће запосленог у добити предвиђено само као могућност, и чињеници да Скупштина акционара туженог није донела одлуку да се нераспоређена добит у 2012. години исплати запосленима.

По налажењу Врховног касационог суда, у овом спору нижестепени судови нису правилно применили материјално право приликом одлучивања о захтеву за исплату разлике зараде и разлике зараде из добити, због чега чињенично стање није у потпуности утврђено.

Право на исплату зараде, разлике зараде и накнаде зараде не застареву у року из члана 373. Закона о облигационим односима, јер то нису повремена потраживања из члана 372. став 1. тог закона. Доспела појединачна давања зараде, разлике зараде и накнаде зараде застаревују у року од три године од дана настанка обавезе, како је то прописано чланом 196. Закона о раду.

Одредбом члана 41. став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије“, број 38/01), која је допуњена Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије“, број 45/05), прописано је да уговор о продаји капитала, односно имовине субјекта приватизације, између осталог садржи и одредбу о начину решавања питања запослених. У поступку приватизације и закључења уговора о куповини и продаји акција ББ од 17.06.2008. године закључен је Социјални програм за то привредно друштво. Овај Социјални програм закључен је на основу наведене законске одредбе, при чему је без значаја што „начин решавања питања запослених“ није посебна одредба о уговору о купопродаји већ засебан акт, јер између странака није спорно да Социјални програм чини засебни део тог уговора.

Потписници Социјалног програма за ББ од 17.06.2008. године (Влада Републике Србије, ББ, репрезентативни синдикати код послодавца и репрезентативни синдикати на нивоу Републике Србије и гране) одредили су да је његов циљ заштита радног односа и социјалног и економског положаја

запослених (члан 5), да ће се он примењивати као самостални општи акт са важношћу до 31.12.2012. године (члан 6) и да су права запослених утврђена тим социјалним програмом не само колективна, већ истовремено и њихова индивидуална права (члан 22).

Имајући изложено у виду, по налажењу Врховног касационог суда, погрешна је оцена нижестепених судова да социјални програм нема значај општег акта који се непосредно примењује, и да се њиме не уређују права, обавезе и одговорности запослених. Наиме, одељком III Социјалног програма са насловом: „Заштита економског и социјалног положаја запослених“, предвиђене су одређене обавезе послодавца према запосленима које представљају њихова права.

Због погрешног става нижестепених судова о застарелости тужиоцевог потраживања разлике зараде и правне природе Социјалног програма, нису расправљене и утврђене чињенице неопходне за примену чланова 9. и 10. став 2. Социјалног програма, јер је изостала оцена судова на те околности, и о изведеном вештачењу.

Из наведених разлога нижестепене пресуде су морале бити укинуте у погледу одлука о исплати разлике зараде и разлике зараде из добити, и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, водећи рачуна о изложеним разлозима о правној природи Социјалног програма и застарелости потраживања разлике зараде, одлучити о овим захтевима.

Укинута је и одлука о трошковима поступка зато што зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у четвртом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић